

In de wereld

De Spaanse stuwmereen zijn leeg

Palacios del Pan – ‘In een paar maanden hebben ze het stuwmeer leeggeplunderd’, zegt Ismael Rodríguez. Hij tuurt naar het uitgestrekte dal voor ons. Kale, grijze heuvels in een kale, grijze vlakte: het doet denken aan een maanlandschap. ‘Het is een ramp, een aanslag op de economische motor van deze streek en op het milieu.’ Rodríguez (57) is bestuurder van de zeilvereniging in Palacios del Pan, een dorpje van tweehonderd inwoners aan het stuwmeer van Ricobayo in de Spaanse provincie Zamora. Dit is *la España vaciada*, het leeggemaakte Spanje: door gebrek aan toekomstperspectief op het platteland trekken jongeren er al decennia weg naar de grote steden. En nu maken ze ook nog het stuwmeer leeg. ‘Ze hebben ons een woestijn achtergelaten’, zegt Rodríguez.

Hij heeft het over Iberdrola, de Spaanse elektriciteitsgigant die al sinds de opening in 1935 het exploitatierecht heeft van de waterkrachtcentrale van Ricobayo. Iberdrola is een van de machtigste energiemultinationals ter wereld. Voor een bedrijf met een nettowinst van 3,6 miljard euro (2020) zijn een paar dorpjes met bij elkaar een paar duizend inwoners geen partij. En omdat de eerste Spaanse regering nog moet opstaan die het energie-oligopolie in het land durft aan te pakken, doet Iberdrola gewoon waar het zin in heeft. En Iberdrola had deze zomer dus zin om de waterturbines van Ricobayo op volle toeren te laten draaien.

Dat viel samen met een ongekende stijging van de stroomprijs. Iberdrola besloot de kas te spekken. Stroomopwekking in de Spaanse waterkrachtcentrales kost de concessiehouder bijna niets. De bouw is indertijd betaald door de staat. En dankzij het bizarre systeem van prijsvorming, waarbij alle technologieën van stroomopwekking dezelfde prijs betaald krijgen als de duurste energiebron in de mix die nodig is om aan de verwachte vraag van de volgende dag te voldoen, krijgt Iberdrola voor een megawattuur stroom uit waterkracht precies hetzelfde bedrag als voor een megawattuur uit het op dit moment zo dure gas. Tel uit je winst. Iberdrola zegt dat het zich netjes aan de concessievoorwaarden houdt. Maar die stammen uit een tijd waarin milieubewustzijn bij de Spaanse overheid ver te zoeken was. Ook andere stuwmereen van Iberdrola zijn de voorbije maanden gelegee.

‘Iberdrola ziet het water alleen maar als handelswaar’, zegt burgemeester Lidia Pechero van Palacios del Pan. ‘Maar voor ons is het water leven.’ De negentien gemeenten aan het stuwmeer hebben hun hoop gevestigd op de Europese Unie. Die gaat een onderzoek instellen naar mogelijke overtreding van de milieuregels.

Lex Rietman